

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Мельник І. О.¹, Ольвінська Ю. О.²

1 – студент, кафедра статистики,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Мельник І. О., Ольвінська Ю. О. Аналіз формування державного бюджету України. Наведено визначення державного бюджету, його структура. Проаналізована динаміка державного бюджету України, рівень дефіциту та структура доходної частини бюджету.

Ключові слова: доходи, витрати, державний бюджет, дефіцит.

Мельник И. О., Ольвинская Ю. О. Анализ формирования государственного бюджета Украины. Приведены определения государственного бюджета, его структура. Проанализирована динамика государственного бюджета Украины, уровень дефицита и структура доходной части бюджета.

Ключевые слова: доходы, расходы, государственный бюджет, дефицит.

Melnik I. O., Olvinskaya J. O. Analysis of the formation of the state budget of Ukraine. It gives a definition of the state budget and its structure. The dynamics of the budget of Ukraine, the level of the deficit and the structure of budget revenues.

Keywords: income, expenses, the state budget deficit.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Мельник, І. О. Аналіз формування державного бюджету України. [Текст] / І. О. Мельник, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : матер. конф. — Одеса, ОНЕУ. — С. 109 – 113.

Кожна країна має свою бюджетну систему, що відображає її економічну, соціальну, зовнішньоекономічну політику. Важливість питання побудови ефективної бюджетної системи полягає у тому, що через бюджетну систему, зокрема, через її ланки перерозподіляється частина національного доходу, що обумовлено необхідністю створення централізованого фонду грошових коштів для забезпечення суспільних потреб та повного виконання державою своїх функцій. Бюджет – це головний фінансовий план країни.

Бюджет та бюджетна система загалом відносяться до тієї сфери суспільного життя, що безпосередньо стосується інтересів всіх і кожного. В бюджеті будь-якої країни відбиваються важливі економічні, соціальні, політичні проблеми життя суспільства і людини. В умовах ринкових відносин і особливо в перехідний період до ринку бюджетна система є найважливішим економічним регулятором. Від того, наскільки правильно побудо-

вано бюджетну систему залежить ефективне функціонування всього народного господарства країни, зовнішніх відносин.

Дослідження проблем формування доходної частини Державного бюджету України викликає інтерес, насамперед тому, що саме бюджет характеризує рівень економічного розвитку країни, і завдяки правильному здійсненню бюджетного процесу забезпечується економічна і соціальна стабільність та належний життєвий рівень населення. Через державний бюджет органи державної виконавчої влади здійснюють реалізацію державної внутрішньої і зовнішньої політики, державне регулювання і стимулювання економіки, фінансування соціальної політики з врахуванням довгострокових інтересів країни. Збільшення асигнувань з державного бюджету сприяє зростанню сукупного попиту в економіці і, відповідно, збільшенню випуску продукції і зайнятості.

Відповідно до глави 5 Бюджетного кодексу виділяють дохідну та видаткову частини Державного бюджету. До видатків відносимо витрати на утримання державного апарату, соціальні виплати, трансферти, поточні витрати, капітальні витрати, обслуговування боргових зобов'язань тощо. Якщо доходи перевищують витрати, говорять про профіцит державного бюджету; якщо навпаки – в державному бюджеті існує дефіцит, і коли доходи дорівнюють витратам – збалансований державний бюджет.

Якщо проаналізувати державний бюджет України, то за період 1996-2005 роки спостерігається від'ємна динаміка, винятком є 2000 та 2002 років.

Із запланованих 255,3 млрд. грн. надходжень до Державного бюджету України фактично у 2009 році надійшло 225,4 млрд. грн., що на 2,7 відсотка, або на 6,3 млрд. грн. менше ніж у 2008 році. Рівень виконання річного плану, який був затверджений Верховною Радою України зі змінами дорівнював 91,9 відсотка.

Попри негативний вплив світової фінансової кризи на всі економічні процеси в Україні наприкінці року, бюджет 2008 року був виконаний. У 2008 році із запланованих 238,6 млрд. грн. до бюджету надійшло 231,7 млрд. грн., що на 6,9 млрд. грн. менше, або на 2,9 відсотка. А в 2007 році фактичні надходження до бюджету становили 165,9 млрд. грн., що на 2,4 млрд. грн. менше від запланованого показника, який затвердила Верховна Рада України у 2006 бюджетному році. За аналізований період в цілому спостерігається недовиконання планових показників (рис. 1).

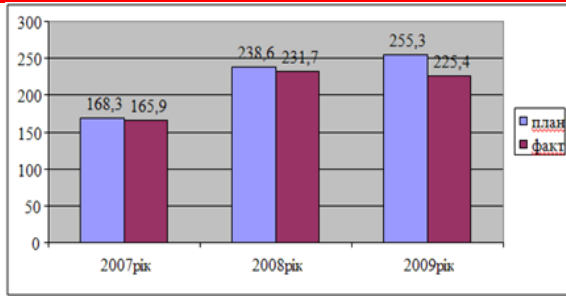

Рис. 1. Доходи державного бюджету за 2007-2009 роки

Із запланованих 184,6 млрд. грн. надходжень до загального фонду державного бюджету у 2009 році фактично надійшло 172,2 млрд. грн., що на 7,3 відсотка, або на 13,7 млрд. грн. менше ніж у 2008 році. Рівень виконання дохідної частини загального фонду державного бюджету в цілому за 2009 рік становив 93,3 відсотка. Недовиконання становить 12,4 млрд. гривень (рис. 2).

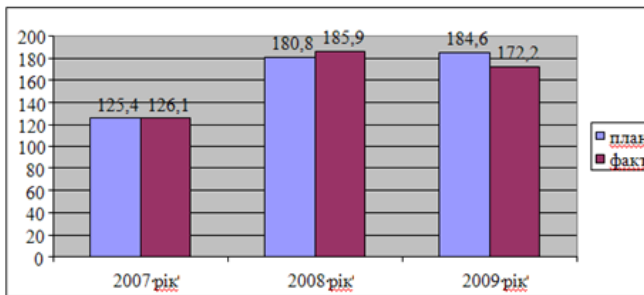

Рис. 2. Доходи загального фонду Державного бюджету України за 2007-2009 роки

У 2007 р. фактичні надходження спеціального фонду становили 39,8 млрд. грн., що на 3,1 млрд. грн. менше від запланованих. Фактичні надходження в 2008 р. склали 45,9 млрд. грн., що на 20,7 відсотка менше від планового показника, або на 12 млрд. грн. Із запланованих 70,7 млрд. грн. надходжень до спеціального фонду державного бюджету у 2009 році фактично надійшло 53,1 млрд. гривень (рис. 3).

Порівнюючи державний бюджет 2014 року з 2013 р., ми бачимо, що доходи в 2014 році склали 392,6 млрд.грн, а в 2013 році – 370,6млрд. грн., тобто доходи державного бюджету в 2014 році зросли на 22 млрд.грн (рис. 4).

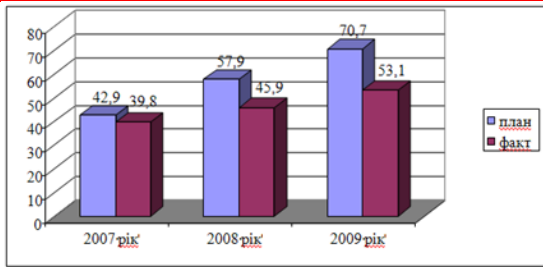

Рис. 3. Доходи спеціального фонду Державного бюджету України у 2007-2009 роках

Рис. 4. Державний бюджет на 2013-2014 роки.

Порівнюючи доходи та видатки за 2014 рік, ми спостерігаємо, що, як і в 2013 році, сальдо державного бюджету від'ємне, тобто дефіцит державного бюджету.

Аналізуючи структуру доходів державного бюджету, слід відмітити, що найбільшу питому вагу має податкові надходження (рис. 5): питома вага податку на додану вартість складає 38%.

Рис. 5. Структура доходів державного бюджету України на 31.12.2014.

Отже, проаналізувавши динаміку державного бюджету України можна зробити висновок, що в основному сальдо державного бюджету було від'ємне. Дефіцит в головному фінансовому плані України мав місце постійно і в державному бюджеті на 2015 рік він також закладений. Тому ос-

новною задачею уряду на найближчий час є скорочення дефіциту державного бюджету. А для цього необхідно в першу чергу збалансувати доходи та витрати держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Самотоєнкова, О. В. Економічна статистика: навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2010. – 182 с.
2. Витковская Е. В. Статистические методы – инструмент изучения социально-экономических процессов / Е. В. Витковская, А. З. Подгорный, Ю.О. Ольвинская [и другие] // Историк-экономист С.Я.Боровой и проблемы современной истории экономики: к 110-летию со дня рождения С.Я.Борового: монографія. - 2013. – С. 211-256.
3. Самотоєнкова О. В. Соціальна статистика: навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2009. – 102 с.
4. Уманець Т. В. Методи і моделі оцінювання розвитку малого бізнесу: мезо- і мікрорівень: Монографія / Т. В. Уманець, Ю. О. Ольвінська, О. В. Лучакова – Донецьк: «ВІК», 2010. – 250 с.
5. Корольова, Т. С. Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону : монографія / [А. З. Підгорний, К. В. Вітківська, О. Г. Милашко, Т. В. Погорєлова, Т. С. Корольова та ін.]. – Одеса : АТЛАНТ, 2012. – 303 с.
6. Підгорний А. З. Статистика: навчальний посібник / А. З. Підгорний, І. Г. Готліб, К. В. Вітківська [та інші] / за ред.. А.З.Підгорного. - Одеса, 2013. – 106 с.
7. Милашко О. Г. Використання графічного методу в соціально-економічних дослідженнях / О. Г. Милашко, К. Д. Семенова // Якість освіти: фактори формування і технології підтримки: матеріали науково-методичної конференції. – Одеса: ОНЕУ, 2013. – С. 99-102.
8. Ольвінська Ю. О. Деякі підходи до державного регулювання та підтримки розвитку малого бізнесу в Україні / Ю. О. Ольвінська // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2006. - Вип. 23. – С. 208- 212.
9. Ольвінська Ю. О. Конкуренентоспроможність національної економіки як фактор інвестиційної привабливості / Ю. О. Ольвінська, О. І. Селезньов // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2004. – Вип. 17. – С. 295-301.
10. Підгорний А. З. Удосконалення методології статистичного оцінювання розвитку регіону: звіт про НДР (пром.ін.) / А. З. Підгорний, О. В. Самотоєнкова, К. В. Семенова та інші. - Одеса, 2014. - 118 с.
11. Погорєлова Т. В. Статистична складова оцінки грошово-кредитної політики України / Т. В. Погорєлова // Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону: монографія / за заг. ред. канд. економ. наук, професора А. З. Підгорного. – Одеса: Атлант, 2012. – С. 111-124.